

Naturen i Tranemo 2015

Ängens dag

Utges av Tranemo Naturskyddsförening

Naturskyddsföreningen i Tranemo

Naturen i Tranemo ges ut av Naturskyddsföreningen i Tranemo och erhålls utan kostnad av medlemmarna i föreningen. Naturen i Tranemo 2015 går att ladda ner från vår hemsida.

Äldre nummer av Naturen i Tranemo kan beställas hos Jan Lundberg (telnr se nedan) 20kr/st.

Besök gärna vår hemsida www.tranemonatur.se

Adresser till föreningen

Björn-Åke Andersson ordförande	Plommongatan 1 514 35 Tranemo E-post: bjornake.andersson@telia.com	0325-76759
Jan Lundberg korrespondens	Åsarp 514 50 Limmared E-post: jan.lundberg.tranemo@telia.com	0325-78062
Bruno Dahlqvist kassör	Lilla Hestra, Ekekullen 514 91 Tranemo E-post: bruno.dahlqvist@tranemo.se	0325-76787
Sigvard Lundgren vice ordförande	Älvshult, Smeagården 514 93 Ambjörnarp E-post: sigvard.lundgren@telia.com	0325-60305
Thomas Tranefors redaktör NiT	Mjällbo 514 92 Uddebo E-post: ipomerope@hotmail.com	0702-635602
Anders Svensson sekreterare, hemsida	Glasblåsargatan 6 514 40 Limmared E-post: anders.limmared@telia.com	0325-71243

Naturskyddsföreningen

Välj rätt - genom en knuff i miljöriktning.

Gröna fotspår fram till soptunnor på stan, en mindre tallrik på buffén eller en karaff vatten intill läskautomaten. Nu lanseras nudging i Sverige.

Engelskans nudge betyder just knuff och nudging kan beskrivas som en vänlig knuff i rätt riktning när du håller på att välja korkat. En puff som inte hindrar fel val men som ändå gör det lätt att göra rätt.

Genom att använda kunskap från beteendevetenskapen i knuffarna kan man hitta sätt att påverka människors val så att de blir mer hållbara.

Vi vet ganska mycket om klimatpåverkan och vilka val som är bra för miljön och inte. Ändå väljer vi ofta varor och tjänster som inte är särskilt gröna. Men med miljövänliga alternativ, kunskap och lite list går det att styra människors beteende så att valen blir mer hållbara. Det är det som är nudging - en vänlig knuff i rätt riktning.

Jag hörde om begreppet nudging i P1 där ett antal politiker lyfte fram detta nya sätt att försöka styra befolkningen i en mer miljövänlig riktning.

Några exempel som togs upp var gröna fotspår som leder fram till soptunnor på stan, en mindre tallrik på restaurangbuffén eller en karaff vatten som står intill läskautomaten. Det är exempel på knuffar som kan påverka hur mycket skräp vi slänger på gatan, mängden matsvinn och antalet drickaburkar vi köper.

Ett annat exempel var att man genom att se till att miljövänliga alternativ är förkryssat vid val av el, fonder m.m. så väljer nästan alla det alternativet.

Detta gäller ju inte bara miljöfrågor utan även andra frågor som vi har att ta ställning till.

Vi människor är tydligen så stressade, ointresserade och inriktade på oss själva att vi helt enkelt inte tänker över våra egna beslut utan följer strömmen och är tacksamma att någon annan tänkt åt oss.

Visst låter det bra att man med enkla knuffar kan styra befolkningen till att fatta mer miljöriktiga beslut. Men vad händer om de som bestämmer anser att t.ex. ekonomiska eller ideologiska skäl väga tyngre än miljöskälen. Vi är tydligen lika lättleda åt andra hållet och kommer då glatt att välja det miljöovänliga alternativet.

Jag tycker att det är ett underbetyg åt oss människor att vi inte skulle kunna tänka själva och utifrån egna värderingar fatta och ta ansvar för de beslut vi väljer att göra.

Björn-Åke Andersson

Verksamhetsberättelse

Föreningsfunktionärer:

STYRELSEN:

Björn-Åke Andersson (ordf.)

Anders Svensson (sekr)

Jan Lundberg (korresp. sekr.)

STYRELSESUPPLEANTER:

Ronny Josefsson

Ingvar Persson

REVISORER: Ronny Erlandsson

REVISORSUPPLEANTER: Rune Holmberg

VALBEREDNING: Frank Johansson

Sigvard Lundgren (v. ordf.)

Bruno Dahlqvist (kassör)

Thomas Tranefors (ledamot)

Hans Eriksson

Lena Martinsson

Ingegerd Johansson

Inger Stark

Möten: Styrelsen har haft 7 protokollförda möten inklusive årsmötet 2014.

Medlemsantal: Vid utgången av 2014 hade föreningen 291 medlemmar. Av dessa var 131 familjemedlemmar. Det är en liten ökning jämfört med föregående år.

Aktiviteter under året: Föreningen har erbjudit medlemmarna ett flertal organiserade aktiviteter under året. Av aktiviteterna kan nämnas:

Naturnatten vid Hofsnäs

Jätteträdsexkursion i Grimsås

Klädbyttardag i Uddebo tillsammans med Gula Huset

Bin och vildbin i Tranemo

Ängens dag, med slåttermässa i Mjällbo.

Höstmötet där naturfilmaren Ingemar Lind visade sin film ”Nordisk vildmark, skärgård”. Detta var ett samarrangemang med Månstads hembygdsförening

NIT, Naturen i Tranemo togs fram i 200 ex och har skickats ut till samtliga medlemmar.

Fågelgruppen. Gruppen har träffats regelbundet under året. Mötena hålls på Tranemo bibliotek och har haft ett brett och varierande innehåll oftast med bildvisningar från när och fjärran.

Vid Tranemosjön har ringmärkning av fåglar ägt rum vid flera tillfällen under hösten.

Botaniksektionen. Har bl.a. organiserat de vilda blommornas dag vid Berg i Tranemo.

Föreningen medverkade på Miljövänliga veckan med information i matbutikerna i Tranemo och på öppet hus vid återvinningscentralen i Tranemo.

Kommunala kontakter. Samarbetet med kommunens miljöstrateg fortsätter regelbundet. Samrådsmöte har ägt rum om hur Tåstarps ängar har skötts och presentation av framtida aktiviteter inför bildandet av naturreservatet.

Föreningen har varit samrådspartner till kommunens naturvårdplan.

Gruppen ”Naturen i Tranemo” har startats på facebook.

Föreningen har överklagat beslutet om torvtäkt på Grimsås mosse till regeringen, beslut kom i december 2014 att överklagan inte behandlas utan att tillståndet att bryta torv gäller.

Styrelsen framför ett varmt tack till alla som medverkat till ett berikande och varierat verksamhetsår och hoppas på ett fortsatt aktivt medlemsengagemang år 2015.

Styrelsen

Sämsjön, Månstad. Foto Anders Svensson

Svarthakad buskskvätta, ny art för Tranemo kommun.

Den 23 mars besökte jag Rådde för att skåda lite vårfåglar. Området kring gården är riktigt fint för både sträckande och rastande arter. Denna dag gick jag söderut från gården mot vattentornet längs stenvuren, efter ca 150 m fick se en liten mörk fågel i toppen av ett mindre träd. Jag får direkt känslan av att det är en svarthakad buskskvätta. Det är en ganska kompakt, kortstjärtad och generellt mörk fågel som ger denna känsla. Det är även för tidigt på året för att vår egen buskskvätta ska ha anlänt från vinterkvarteren. Fågeln flyttade sig strax till vresrosen i slutet av stenvuren och jag gick lite närmare för att försöka säkra bestämningen och även få någon bild.

Jag ser den nu bra i tubkikaren och kan bestämma den till en svarthakad buskskvätta, får även några bilder men vill inte gå för nära så att jag skrämmer den. Jag skickar nu larm via sms till Tranemoskådarna och även via Bird Alarm, Club300's larmsystem med förhoppning att fler ska få se fågeln som är första fyndet i Tranemo kommun.

Efter en liten stund flyger fågeln iväg på andra sidan buskaget, jag börjar direkt leta efter den och efter en stund kommer även fler skådare dit och hjälper till att leta. Tyvärr kan vi inte hitta fågeln igen, det hade varit kul om fler fått se den.

Svarthakade buskskvättan har ökat i antal och ses numera årligen med ca 50 tal fynd per år i Sverige. År 2000 häckade arten för första gången i landet och numera häckar den med några få par varje år. Arten är kortflyttare på europeiska kontinenten och har gynnats av det mildare klimatet och spridit sig längre norrut.

Från och med 2012 delas svarthakade buskskvättan upp i två arter, på europeiska kontinenten och brittiska öarna finns svarthakad buskskvätta, *Saxicola rubicola* med två underarter. Österut från Europa till östligaste Asien finns vitgumpad buskskvätta, *Saxicola maurus* med sex underarter.

Magnus Dahl

Svarthakad buskskvätta Rådde. Foto Magnus Dahl

Grimsås mosse på väg att förstöras pga bristfälliga beslutsunderlag?

Företaget Neova har beviljats sk. bearbetningskonsession för energitorv (dvs. torvbrytning) i Grimsås mosse för 25 år framåt i tiden. Trots att Tranemo Naturskyddsförening påtalat de naturvärden som finns på mossen, och trots överklaganden från flera andra parter i Grimsås, fastlade Regeringen 2014-12-11, det beslut som Länsstyrelsen fattat 2013-10-15. Det betyder att Neova nu får börja förstöra en av kommunens mossar, som fortfarande ej vuxit igen och som utgör en liten ”vildmark” alldeles intill Grimsås samhälle.

Hur kan myndigheterna, som man hoppas ska skydda värdefull natur, ta så här felaktigt beslut?

Som jag ser det, har det begåtts ett antal fel i beslutsprocessen. Först och främst verkar det som om mossens nuvarande naturvärden inte beaktats pga att det bedrevs storskalig torvbrytning i början av 1900-talet. I nästa steg har Länsstyrelsen missbedömt den sk. naturvärdesinventeringen som Neova låtit utföra via Calluna AB. Men det sämsta tycker jag är att när bl.a. TNF påtalat den bristfälliga naturvärderingen, och erbjudit sig att bistå med våra lokala kunskaper om mossen, så har det helt nonchalerats.

Vy över den öppna delen av mossen. I förgrunden ses spåren av de 70 år gamla torvtagen, som nästan helt dolts av naturens läkande krafter och idag hyser naturlig myrflora och fauna igen.

Är då Grimsås mosse något att slåss för?

Som Grimsåsbo med många fina naturupplevelser på mossen ända sedan slutet av 70-talet är jag givetvis partisk, men verkar också ha mer kunskap om mossens värden än vad myndigheterna har. Jämfört med Kättsjö mossar har Grimsås mosse mindre öppna ytor, men betydligt mer variation genom att både ha stor yta orörd öppen högmosse, stora blöta partier i de igenväxta torvhålorna och öppna vattenytor i de största gamla torvtagen. På den stora öppna högmossen såg jag senast våren 2014 upp till 12 spelande orrtuppar. Enligt Artportalen var det den näst största spelplatsen i Västergötland 2014. Med alla björkar som finns i kantzoner och på mossen bör födotillgången vara ovanligt gynnsam för orrar och sannolikt hyser Grimsås mosse och dess kantzoner ett antal häckande par.

Den tidigare torvbrytningen upphörde för 70 år sedan och de gamla torvgravarna har vuxit igen till en fin mosaik av minivåtmarker. I den ovanliga miljön växer en stor mängd björkar, som pga otillgängligheten på mossen får stå kvar även när de dör och börjar förmultna. Det är en fin biotop för talltita, tofsmes, svartmes, entita, stjärtmes och mindre hackspett. Flera av dessa arter visar på många andra ställen en vikande trend pga modernt skogsbruk, men här har de än så länge en fristad där biotopen blivit bättre och bättre för varje år efter torvbrytningen avslutades.

I Länsstyrelsens beslut kan man läsa att en anledning att bevilja brytning är att det tidigare brutits torv på stor del av mossen. Jag tycker det är märkligt att man inte bemödar sig att undersöka hur naturvärdena är på de ytorna idag och hur de kan utvecklas framåt om de lämnas orörda. Länsstyrelsen verkar i stället basera sitt beslut på hur mossen såg ut för 70 år sedan...

I länsstyrelsens beslut, hänvisas till att Tranemo kommunstyrelses yttrande ”Förekomsten av storspov måste fastställas genom ytterligare besök på mossen.” Men i en annan del av beslutet anser Länsstyrelsen att handlingarna är kompletta, dvs. att ytterligare inventering inte behövs.

När det gäller naturvärden verkar Länsstyrelsens beslut helt baseras på den ”naturvärdesinventering” som utfördes 2011. Den ”inventeringen” utfördes av företaget Calluna AB och bestod i ett besök i slutet av oktober(!). Enligt Callunas rapport, och inventeraren som jag personligen talat med, ingick ej i uppdraget att göra någon fågelinventering och huvudsakligen besöktes kantzoner för att bedöma om det fanns skyddsvärd skog och vattendrag. De fågelvärden som sammanfattas i rapporten baseras helt på tillgänglig information i äldre rapporter och på rapporter i Artportalen. Att det rapporterats väldigt lite från Grimsås mosse fram till 2011 tolkar man tydligen som att det inte finns så mycket av värde där. Callunas sk. ”naturvärdesinventering” är alltså den enda bedömning som gjorts av naturvärdena och som ligger till grund för att Länsstyrelsen beslutar att tillåta 25 års torvbrytning på Grimsås mosse. Det här är ju för bedrövligt undermåligt!

Man kan göra en värre tolkning av det. Det kan vara så att de sökande och beslutande organisationerna inte vill undersöka naturvärdena, dvs. flora, fåglar och annan fauna, i det område som avses för torvbrytning.

Förekomsten av storspov framfördes också i TNF's överklagan eftersom arten är rödlistad och det inte finns många par kvar i kommunen. Jag såg som mest 3 storspovar på mossen sommaren 2014, men kunde inte konstatera någon häckning. TNF påtalade framförallt vikten av att göra en inventering av naturvärdena eftersom den sk. Naturvärdesinventeringen är undermålig.

Efter överklagan, skriver Länsstyrelsen i sitt yttrande följande häpnadsväckande kommentar: "Trakterna kring Grimsås är en av länets våtmarksrikaste regioner. Där finns stora opåverkade våtmarksområden med goda förutsättningar att hysa bl.a. samtliga arter som omnämns i Naturskyddsföreningens överklagande. Den planerade täktverksamheten bedöms inte komma att påverka någon enskild art eller fågellivet i allmänhet på något påtagligt negativt sätt".

Vad menar de? Om det t.ex. skulle finns 1 par häckande storspov på Kättsjö mossar, som är de enda likvärdiga mossarna i Grimsås närhet, men där det troligen inte häckar storspov, så är det tillräckligt för att förstöra Grimsås mosse? Eller tror någon att de häckande myrfåglarna på Grimsås mosse flyttar till Kättsjö mosse och börjar häcka där. Det är ju knappast troligt. Sannolikt blir effekten att antalet storspovar, orrar, och andra myrarter, minskar med det antalet som nu förekommer på Grimsås mosse. Länsstyrelsen verkar använda ungefär samma logik som regnskogskövlingen i Sydostasien, där det också fanns väldigt stora arealer med likvärdig biotop och fauna...

Märkligt är också att i Callunas naturvärdesinventering står inget om myrliljorna, trots att dessa enkelt kan ses året om när man går på mossen. Även om arten inte är rödlistad, så signalerar Grimsås mosses stora bestånd av myrliljor att mossen har högre naturvärden. De är dessutom otroligt vackra när de under sommaren lyser guldgult över stora ytor. Jag känner inte till någon annan våtmark som har så stor mängd myrliljor. Att man missat dem, de syns tydligt även på hösten, är ännu ett bevis på naturvärdesinventeringens bristfällighet. Man kan undra om det finns andra intressanta växter på mossen och om förekomsten av groddjur, trollsländor och andra insekter innehåller skyddsvärda arter? Återigen, en bättre naturvärdesinventering bör göras innan man förstör Grimsås mosse.

I Regeringsbeslut 2014-12-11 avslås alla överklaganden och när det gäller Naturskyddsföreningens överklagan att: "På bolagets uppdrag har genomförts en naturvärdesinventering som inkluderar fågellivet på mossen." och att "Länsstyrelsen gör bedömningen att tillräcklig hänsyn tagits till naturvårdsfrågorna". Regeringen gör alltså samma bedömning som Länsstyrelsen, på samma bristfälliga naturvärdesinventering. Så dåligt att man inte ens verkar bemöda sig att läsa Callunas rapport där det står att man ej haft i uppdrag att inventera fågellivet och att det bara gjorts ett besök i slutet av oktober 2011.

I de största gamla torvtagen i västra delen av mossen har bildats en mosaik av vattensamlingar och dammar. I de dammarna häckar trana, kanadagås, fiskmås, gräsand, kricka och skogssnäppa. Sångsvan, enkelbeckasin och grönbena ses regelbundet och häckar troligen, åtminstone vissa år. När torvbrytningen kommer i närheten av de dammarna kommer dessa arter att störas kraftigt och

förmodligen uteblir häckningarna. Man kan också befara att vattennivån i dammarna sjunker när mossen dikas ut för torvbrytning.

Man kan givetvis tycka att jag uttrycker mig negativt och att torvbrytningen kan ge möjligheter till fina våtmarker eller en sjö om si sådär 30-50 år. Men jag påstår att öppna mossar har högre bevarandestatus än att skapa fler våtmarker och sjöar i vår del av landet.

Rent samhällsekonomiskt bör också värdet av torvbrytning och i synnerhet i Grimsås mosse vara tveksam. Energikällan är knappast att betrakta som förnybar eftersom det tar ca 1000 år för naturen att skapa 1 meter nytt torvlager i en myr. Energivärdet är lågt i förhållande till bearbetningen och de transporter som behövs. Verksamheten kommer att innebära ökad brandrisk, torvdammet ger risk för oönskade effekter och det är en risk för försämrade vattenkvalitet i grundvattnet, näraliggande brunnar, småbäckarna från mossen, Fiåsbäcken, Spångasjön och så vidare... Närheten till Grimsås, naturvärdena, vattenreningseffekten och det framtida potentiella värdet av friluftsliv, jakt, skidåkning och turism borde vara mångfaldigt större om man ser över en längre tid.

Jag har fortfarande förhoppningen att torvbrytningen inte ska starta, och uppmanar alla läsare att ge sig ut på Grimsås mosse och uppleva vildmarken så länge den finns kvar. En skidtur i de öppna vidderna, orrspel och storspovens drill på våren, myrliljornas lysande guld och vem vet vad som mer döljer sig därute? Rapportera i Artportalen det du ser och skapa gärna opinion mot torvbrytningen om du idéer och möjlighet till det. Bevara Grimsås mosse!

Jens Ekdahl

Storsileshår Grimsåsmosse. Foto Jens Ekdahl

Ringmärkning vid Tranemosjön 2014

Hösten 2014 ringmärktes det endast 118 fåglar av 13 arter vid Tranemosjön. Det är det lägsta antalet fåglar under de 18 höstar som det ringmärkts fåglar vid Tranemosjön.

Det ringmärktes vid nio tillfällen med start den 31 juli och sista gången var den 18 oktober, det är några färre ringmärkedagar än det varit i genomsnitt de senaste åren. En hel del ringmärkningar inställdes p. g. a. regn och det gick inte att ringmärka i vassen en period när vattenståndet var för högt. De tre vanligaste märkarterna var kungsfågel (47 st), blåmes (22 st) och rödhake (13 st). Det blev ingen ny märkart för Tranemosjön 2014 och ingen ovanlig fågel märktes.

Den 11 oktober ringmärktes en bergfink, den tredje bergfinken som märkts vid Tranemosjön genom tiderna. För första gången sen starten 1997 ringmärktes inte en enda järnsparv under hösten 2014 och bara en lövsångare och en trädpiplärka ringmärktes i år.

En sävsparv som ringmärktes den 24 juli 2014 som årsunge i Halden, Norge, kontrollerades den 20 september i vassen vid Tranemosjön, ca 22 mil fågelvägen från märkplatsen. Det var höstens enda kontroll.

Jan Lundberg

Böna visar sävsparv för Lotta, Svea och Axel Malm. Foto Jan Lundberg.

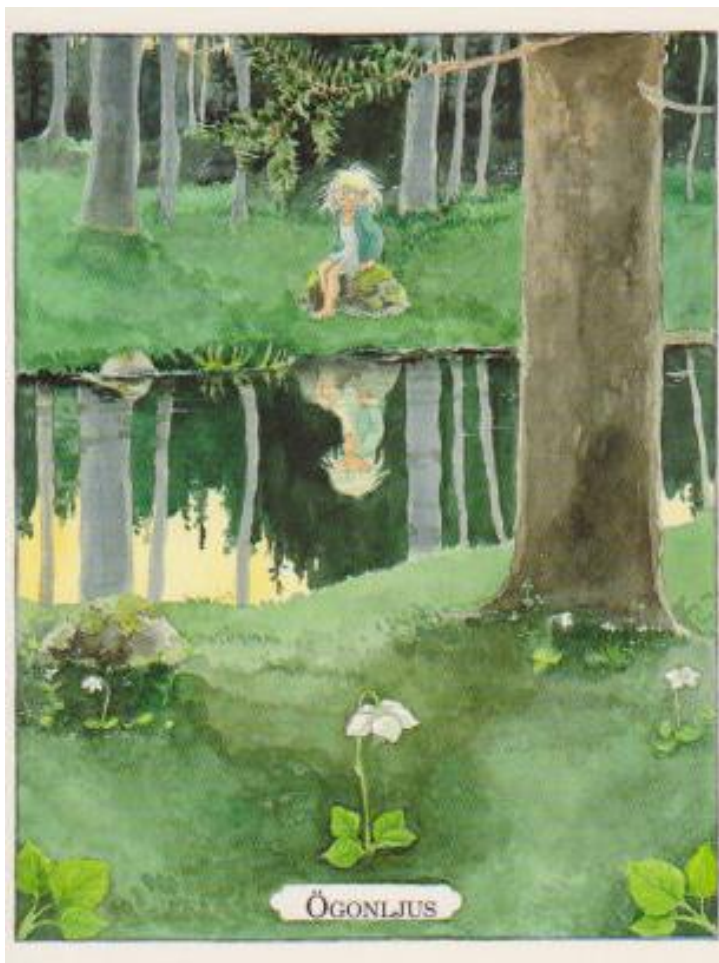

Årets växt: Ögonpyrola

I vanlig ordning uppmärksammar Sveriges botaniska förening en växt som ska vara relativt lättigenkännlig och inte allt för ovanlig. Lotten föll i år på ögonpyrolan, det lilla ögonljuset som försynt böjer sin ensamma vidöppna blomma i den mörka och ofta fuktiga granskogen. I vår kommun har ögonpyrolan observerats på tre lokaler under florainventeringen för snart 20 år sedan. Minst en av dessa lokaler, Laberg Tranemo, har kalavverkats och dikats och det är osannolikt att den finns kvar där, övriga två lokaler Gastek, Månstad, och Sörkvarna, Dalstorp, bör återbesökas. Hotet mot denna art är vårt hårda kalhyggesbruk. Den sällar sig till den stora skara växter och djur som inte finner livsrum i våra granplantager.

Mörkertalet är säkert stort. Den fuktiga granskogen besöks sällan av botanister och eftersom ögontrösten är en signalart för skogar med höga naturvärden så kan nya fynd av denna art resultera i möjliga skydd genom att kunna klassa skogen som en nyckelbiotop. Det finns därför all anledning att ge sig ut och söka ögonpyrola i de skogar där diknings- och skogsmaskinerna inte nått.

Thomas Tranefors

”Här sitter jag vid tjärnen
och hör på skogens sus
och där på andra sidan
ser jag ett ögonljus.
Hon växer ensam på sin stjälk
hon är så vit och fin
och förr i tiden trodde man
att hon var medicin
en nyttig växt som kunde göra
sjuka ögon friska
och ögonljus blev hennes namn
det hör jag skogen viska.”

Ur Majas Alfabetssång

Tranor med satellitsändare, det andra året.

Att följa de tranor som försågs med GPS-sändare under sommaren 2013 bjöd både på intressanta inblickar i naturliga beteenden och riktiga överraskningar. Några exempel på det ska ges. Först ska nämnas att ytterligare fem tranungar fick samma typ av sändare under sommaren 2014. Dessutom märktes tre ungar tillsammans med två forskare från University of Utah, Daniel Gustafsson och Heidi Campbell. Deras syfte var att leta efter fågellöss hos tranor och de fann två arter. Daniel arbetar för det svenska artdataprojektet vid SLU med just fågellöss.

Åter till satellitsändarna. De som sattes på ungar 2014 höll inte måttet då flera efter relativt kort tid slutade sända signaler. En unge dog efter någon vecka i familjens revir. Sändaren skickade signaler från samma plats under en längre tid och jag var på platsen flera gånger för att försöka hitta tranan och sändaren. Åtskilliga fjädrar hittades och för mig var det klart att tranungen dött och sedan släpats iväg, varför vare sig kropp eller sändare hittades. Med stor sannolikhet hade den dödats av räv.

Av de tranor som fick sändare under 2013 har alla utom en tillbringat sommaren 2014 i Tyskland. Det är inte klarlagt hur vanligt detta är, framförallt för att tranorna verkar vara svåra att observera under denna tid i Tyskland. Sannolikt tillbringar en ansenlig del av våra ettåringar sommaren i Tyskland för att först som tvååringar komma tillbaka till Sverige och då ofta relativt nära sin födelseplats.

Heidi Campbell och Daniel Gustafsson har just plockat sina fågellöss från tranor.
Foto Sigvard Lundgren

Två äventyrare

Två tranor med välfungerande sändare har visat på anmärkningsvärda beteenden. Tranan RRW-BuYW (Carlota) märktes i Björstorp, Sjötofta. Höstflyttningen var en helt normal flyttning till Extremadura, Spanien, med ett längre stopp i norra Tyskland och ett senare i Niedersachsen. Vårflyttningen startades först den 4:e april. Då var säkert föräldrarna sedan flera veckor tillbaka i häckningsreviret. Flyttningen gick inte mot nordost utan rakt österut tills den kom nära Medelhavet. Den flög in över Frankrike, över Provence, och vidare in i Italien, dvs. Ligurien, där den stannade kort nära hamnstaden La Spezia. Strax därefter flög den mot norr, i närheten av Milano, och vidare upp mot Alperna där den tvärade över Schweiz för att hamna i Bayern. I slutet av april fanns den åter i Niedersachsen.

RRW-BuGY (Ingvar) fotograferad i Rogaland, Norge, dagen efter den landat där.
Foto Rune Roalkvam

Den andra tranan som överraskade var RRW-BuGY (Ingvar) som märktes i Hunnabo, Ambjörnarp. Också för denna trana följde höstflyttningen det normala mönstret. Den stannade längre österut i Spanien, vid Gallocanta, där den också sågs ett flertal gånger under vintern. Den 8 april flög den över Pyreneerna in i Frankrike. Också denna unga trana hade stannat kvar i vinterområdet långt efter det att föräldrafågeln flyttat mot norr.

I början av maj fanns den i nordvästra Frankrike. Den 4:e maj startade den nästa etapp av flyttningen. Den flög en kort sträcka ut till kusten, följde denna mot norr förbi orter som Calais, Dunquerque, Oostende och Brügge. Över Rhendeltat flög den ut över Nordsjön med nordlig kurs. GPS-data avslöjar att den flög drygt 900 km över Nordsjön på låg höjd. Utanför Norges västkust svängde den tvärt till höger och kom in över land i Rogaland fylke. Rimligen har detta varit en mycket energikrävande flygning för en oerfaren ungtrana. Väl där blev den uppmärksam då tranor är mycket ovanliga där. Efter några dagar flög den

över till kusten sydväst om Oslo. Och efter ytterligare en tid kom den till Hera naturreservat sydost om Oslo där den tillbringade sommaren tillsammans med 20-30 artfränder.

Efter kontakt med en observatör i Rogaland blev det klart att tranan flyttat ensam, vilket är av intresse. Under hösten 2014 har den först varit ett tag i Varbergstrakten för att senare flytta till Tyskland.

Mark Desholm, den ene av de danska forskare som var ansvariga för för projektet, har gjort fem videobloggar om projektet med GPS på tranungar. Sök på ”tranernes traek” eller

www.youtube.com/watch?v=khcQpSHiX4A. Om danskan kan vara svår att förstå ger filmen ändå en bra inblick i de resultat som projektet gett.

Sigvard Lundgren

Naturen i Tranemo på facebook

Sen ett par år tillbaka finns en facebookgrupp för naturintresserade med koppling till Tranemo kommun. Där försöker vi lägga upp aktuella händelser och framför allt en plats för er att dela naturupplevelser med likasinnade.

Fåglar i Tranemo 2014

Fågelåret 2014 sågs det 183 arter i Tranemo kommun, en färre än året före. Tranemo fick en ny häckande art då strandskata konstaterades häcka för första gången. Det sågs en ny art för Tranemo kommun även detta år, nämligen svarthakad buskskvätta vid Rådde. Av ovanligare arter kan nämnas brun glada, lundsångare, vaktel och kungsfiskare. Detta år restaurerades viltvattnet i Rådde vilket innebar färre rapporter av änder och vadare.

Årets fågelrapport är huvudsakligen hämtad ur det internetbaserade rapporteringssystemet Svalan där 64 skådare mot 51 förra året har rapporterat från Tranemo kommun 2014. Ytterligare ca 25 personer har bidragit med rapporter. Den som observerat flest arter i kommunen 2014 är Magnus Dahl med 157 st. Liksom tidigare år kommer merparten av observationerna från fågelgruppens medlemmar men fågelskådare som besökt kommunen bidrar också med sina observationer.

Det går naturligtvis även fortsättningsvis att rapportera sina fågelobservationer via brev, mejl eller telefon till undertecknad eller någon i fågelgruppen.

Vi vill uppmana alla att rapportera även de ”vanliga” arter som ökar eller minskar, detta för att kunna följa utvecklingen över tiden och få en bild av hur fågelfaunan förändras i vår kommun. Det är extra intressant med häckningar.

Vi vill också att ni rapporterar förstafyndet för våra flyttfåglar för att se om ankomsttiden förändras genom åren.

Ordlista: ad=gammal fågel, juv=ungfågel, pull=dununge, 2K= fågel född förra året, 2K+ en fågel som är född förra året eller tidigare.

Siffran inom parantes anger antalet observationer av arten t.o.m. 2013.

Björn-Åke Andersson

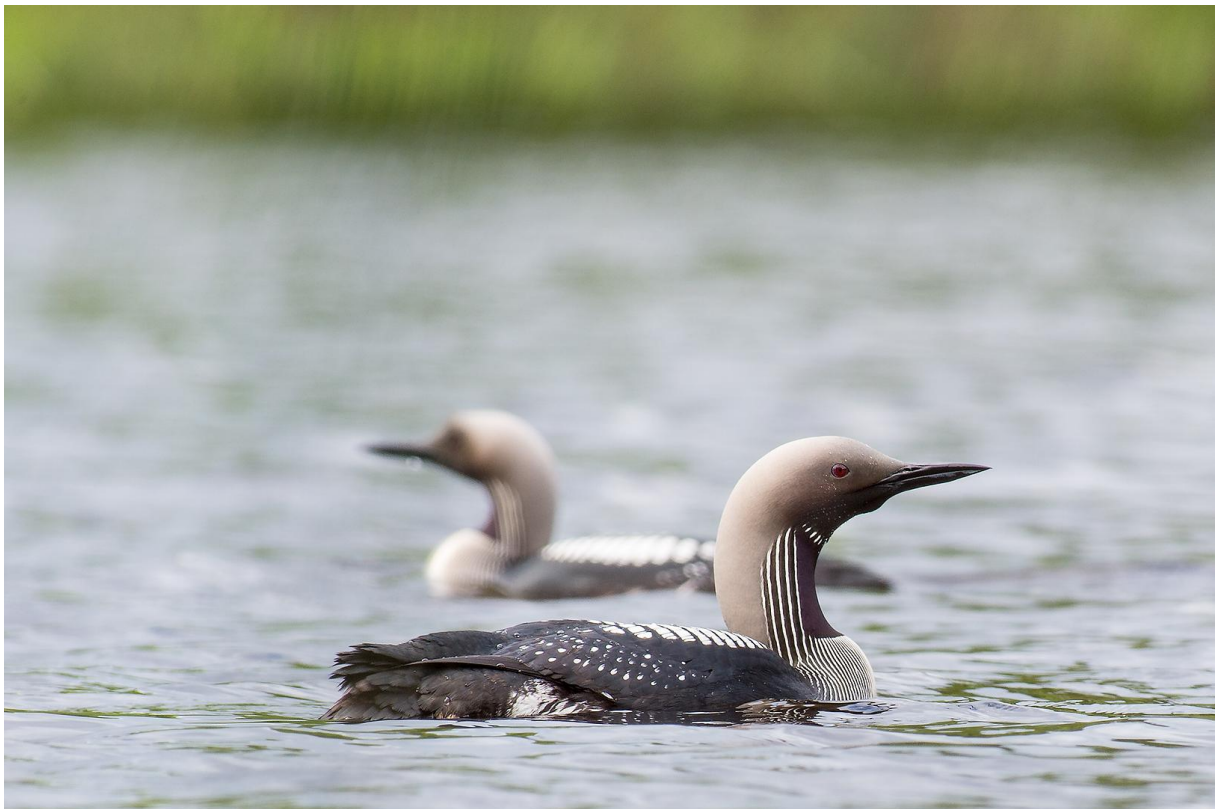

Smålom Häckningar: En lokal i Sjötofta (1 ruvande som misslyckades) (BÅA,SL), dessutom observerad i två tidigare häckningssjöar i Sjötofta men inga starka häckningskriterier (SL, Mats Eriksson). Stort antal: 7 ex Sämsjön, Månstad 18/7 (JL).

Storlom Häckningar: 1 unge Gräskan, Sjötofta (Tomas Eng, Mats Eriksson, SL), 2 ungar Store Malen, Ambjörnarp (MD,SL,AL,Mattias Dahl, Mats Eriksson), 2 ungar Ösjön, Limmared (JL), 2 ungar Pjukasjön, Ambjörnarp (Bernt Lundgren) samt en misslyckad häckning Lagmanshagasjön, Ljungsarp (JL),

Dessutom sågs lommar under häckningstid i ytterligare 12 lämpliga sjöar.

1:a obs: 1 ex Torpasjön, Långhem 3/4 (LA).

Storlom i Össjön. Foto Anders Svensson

Smådopping (56) för andra året i rad gjordes inga observationer av smådopping i kommunen.

Skäggdopping Häckningar: 2 par 6 juv Yttre Åsunden, Långhem (JL), 1 par 2 juv Sämsjön, Månstad (JL), 2 par bobyggande Sävsjö,

Långhem (BÅA). Vinterfynd: årets största vinterantal var 45 ex Yttre Åsunden, Långhem 7/12 (MD).

Gråhakedopping (23) 1 ex Yttre Åsunden, Långhem 30/3 (BÅA,MD).

Svarthakedopping Häckningar: 2 par Korrebo, Månstad (resultat okänt) (TFG)

Gråhäger. Häckningar: 10 bon varav 3-6 bebodda Lagmanshagasjön, Ljungsarp (JE).

Tre fynd gjordes under dec-jan.

Mindre sångsvan (98) 1 ex rastande Skårtebo, Limmared 19/10 (JL,RJ,m.fl.)

Sångsvan Häckningar: Lillsjön, Algutstorp, Tranemo (BÅA), Sågen, Limmared (RJ), Ryda mader, Tranemo (JL,JE), Kvarntorpet, Dalstorp (SB), Råsbäcken, Dalstorp (SB,BÅA), Sjögårdsgöl, Ljungsarp (JE,Gösta Rydin), Sällersås, Långhem (BÅA), Mölnås, Sjötofta (SL), Passjö, Mossebo (SL).

Sädgås Stort Antal: 200ex sträckande vid Rådde, Långhem 30/10 (LA).

Vinterfynd: 1 ex mot S Älvshult, Ambjörnarp 22/12 (SL), 60 ex mot S Södra Åsarp, Limmared 27/12 (JL).

Bläsgås (27) 1 ex mot S Älvshult, Ambjörnarp 5/10 (SL), 23 ex mot SV Växtorp, Dalstorp 29/11 (SB).

Grågås. Häckningar: 20 häckningar är rapporterade.

Vinterfynd: 3-6 ex Korrebo, Månstad 1/1-9/2 Korrebo, Månstad (MD,JL,RJ,BÅA), 4 ex Rådde, Långhem 6/1 (LA), 7 ex Opensten, Limmared 12/1 (JL)

Stort antal: 300 mot N Växtorp, Dalstorp 9/3 (SB), 150 mot NO Södra Åsarp, Limmared 22/7 (RJ), 500 ex sträckande Långhem

30/10 (LA), 480ex mot S Älvshult, Ambjörnarp 30/10 (SL), 173 mot S samma lokal 31/10 (SL).

Kanadagås. Häckningar: 13 häckningar är rapporterade från kommunen. Stort antal: 160 rastande Korrebo, Månstad 23/2 (SB,BÅA).

Vitkindad gås (54) 4 mot S Växtorp, Dalstorp 22/3 (SB), 5 mot NO Ösjön, Limmared 13/4 (RJ), 120 mot N Grimsås mosse 3/5 (AS), 15 mot NO Södra Åsarp 3/5 (JL), 9 mot N Rosenlund, Limmared 6/5 (MD), 150 mot NO Tranemo 12/5 (SL), 15 mot N Tranemo 17/5 (BÅA), 75 mot NO Tranemo 21/5 (MD), 1 ad 21-24/6 samt 28/7 Lida, Ambjörnarp (SL), 33 mot SV Södra Åsarp, Limmared 15/10 (RJ).

Prutgås (45) 23 mot NO Brandsmo, Tranemo 22/5 (JL).

Gravand (29) 1 ex Rådde, Långhem 10/4 (LA).

Snatterand (58) 1 par Lagmanshagasjön, Ljungsarp 27/4 (JE,JL,BÅA).

Stjärtand 1 ex Forsa, Långhem 3/4 (LA), 3 hannar, 2 honor Dalstorpsjön 27/4 (SB,JL,BÅA), 1 ex Reningsdammen, Grimsås 12/10 (BÅA,JL), 1 ex Såget, Limmared 19/10 (BÅA).

Årta (84) 1 ex Algutstorpsjön, Tranemo 27/8 (JE).

Skedand 5 hanar, 10 honor Yttre Åsunden, Långhem 27/4 (JL), 2 hannar, 1 hona Lagmanshagasjön, Ljungsarp 27/4 (JL), 3 hannar, 2 honor Dalstorpsjön 27/4 (SB,JL,BÅA).

Brunand 1 hane Lagmanshagasjön, Ljungsarp 27/3 (JL).

Sjöorre. Rastande: 1 par Tranemosjön 6/4 (JL,MD,BÅA), 1 par Dalstorpsjön 6/4 (SB), 3 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 6/4 (JE), 2 par Sämsjön, Månstad 12/4 (MD), 3 hannar, 2 honor Torpasjön, Långhem 8/5 (JL), 1 hane Sävsjö, Långhem 12/5 (BÅA).
Nattsträck: 14 flockar mot N Älvshult, Ambjörnarp 7/4-8/5 (SL), 1

flock mot N Kättsjö, Grimsås 11/4 (JE), 14 flockar mot N Växtorp, Dalstorp 26/4 (SB).

Salskrake. 1 par Lagmanshagsjön och Mörksjön, Ljungsarp 2-3/3 (JE,SB,MD), 1 hona Torpasjön, Långhem 25/10 (JL).

Småskrake. 1 hona mot N Yttre Åsunden, Långhem 16/3 (MD), 2 hannar, 1 hona Yttre Åsunden, Långhem 27/4 (SB,JvH), 1 honfärgad Yttre Åsunden, Långhem 21/12 (JL).

Bivråk Fynd under häckningstid är rapporterade från 6 lokaler.

Brun glada (3) 1 ex Opensten, Limmared 13/7 (MD, SB). Senaste gången brun glada sågs i kommunen var i Ambjörnarp 1996.

Röd glada (132) 1 ex Grimsås 9/3 (Tommy Ekdahl), 1-2 ex Älvshult-Ambjörnarp 20/3-11/7 (SL,AL,Tilly Samuelsson), 1 ex Bragnum 25/3 och 14/5 (LA) och 31/5 (Kent Hjorthage), 1 ex Bystad, Limmared 20/4-15/7 (MD), 1 ex Lagmanshagsjön, Ljungsarp 1/5 (TFG), 1-3 ex Opensten-Södra Åsarp 1/6 – 18/7 (JL,MD,RJ,SB, Jan Larsson, Cecilia Larsson), 1 ex Hofsnäs, Långhem 6/6 (JE), 1 ex Tranemo mitten av mars (Sten Hjelm) och 14/6 (KM), 1 ex 24/6 Fägerhult, Långhem 24/6 (MR), forts..

Röd glada i Tranemo kommun. Foto Magnus Dahl

1 ex Nittorps by, Nittorp 29/6 (BÅA), 1 ex Björnarp, Månstad 19/4 (Bo Svensson), 1 ex Månstad 3-11/7 (SL,HE,Göran Werner), 1 ex Björstorp, Ljungsarp 9/7 (Jan Svenningsson), 1 ad Älvshult, Ambjörnarp 16/8 (SL), 1 ex Långhem 7/8 (Mats Grönberg) och 16/8 (LA), 1 2K+ Limmared 31/8 (AS), 3 ex Rådde, Långhem 31/8 (MD), 1 ex Rådde, Långhem 9/9 (LA), 1 ex Långhem 2/11 (LA). Ytterligare ett år med observationer under häckningstid men ännu inget säkert fynd på att häckning har ägt rum.

Havsörn Häckning: 1 par häckade i kommunen för fjärde året i rad och fick 2 ungar (AS). Övriga obsar: 1 2K Sämsjön, Månstad 25/1 (JL,RJ), 1 ex Pjukasjön, Ambjörnarp 16/2 (Bernt Lundgren, Ing-Marie Sjöblom), 1 ex Ölsremma 24/2 (CGA), 1 4K+ Ryd, Ölsremma 8/3 (SB), 2 ad, 1 juv Älvshult, Ambjörnarp 20/9 (SL).

Brun kärrhök Fynd under häckningstid: 1 honfärgad Tranemosjön 20/5 (MD), 1 hane Grytteredsjön, Hulared 23/7 (JL,RJ).

Duvhök Häckning: 1 par Kättsjö, Grimsås (JE). Kungsörn 1 ex Rådde, Långhem 6/1 (LA), 1 2K Södra Åsarp 18/1 (RJ), 1 ex Bystadmossen, Limmared 21/1 (Per Johansson), 1 2K, 1 3K, 1 3K+ Ölsremma 24/2 (CGA), 1 ex februari-mars Ulvshult, Ambjörnarp (Bo Johansson), 1 subad Opensten, Limmared 9/3 (BÅA), 1 ad Vasalyckan, Ölsremma 26/4. (Frank Johansson). Ett spännande fynd av en gammal örn under häckningstid.

Fiskgjuse Häckningar: Långhem 1 par minst 1 unge (LA,BÅA), Långhem 1 par minst 1 unge (JL), Långhem 1 ruvande (BÅA), Ambjörnarp 1 par minst 1 unge (SL,BÅA), Hulared 1 par 3 ungar (JL,BÅA).

Första obs: 1 ex Haldarp, Långhem 20/3 (LA).

Tornfalk Fynd under häckningstid: 1 par Rådde, Långhem 1/5-5/7 (TFG).

Lärkfalk Häckning: 1 par minst 1 unge Tranemosjön (JL,BÅA,SL). Flera fynd under häckningstid i lämplig biotop har gjorts på ett 10-tal platser i kommunen.

Pilgrimsfalk (8) 1 ex Rådde, Långhem 15/3 (JL), 1 ex samma lokal 6/9 (MD) och 11/9 (LA), 1 ex Opensten, Limmared 14/9 (BÅA). Pilgrimsfalk häckar i grannkommunen och det är sannolikt fåglar från dessa par som ses i vår kommun.

Järpe rapporterad från 2 lokaler i kommunen

Orre Största rapporterade spel är 12 tuppar på Grimsås mosse (JE,AS), 7 tuppar på Kättsjö mosse, Grimsås (JE,AS), 7 tuppar på Kockö mosse, Ljungsarp (JE) och 6 tuppar på mossen vid Abborrsjön, Ljungsarp (JE).

Tjäder 5-6 spelande tuppar Askåker, Ljungsarp (BÅA).

Rapphöna max 16 ex Rådde, Långhem 22/2-17/7 (TFG). Fåglarna vid Rådde är utplanterade i ett fälthönsprojekt.

Vaktel (4) 2 ex spelande Rådde, Långhem 2/6 (LA,JL,MD,SB).

Vattenrall (92) 1 ex Grytteredsjön, Hulared 1-2/6 (BÅA,MD), 1 ex Tranemosjön 23/8-13/9 (TT,JE,JL,BÅA).

Kornknarr (34) 1-3 ex spelande Rådde, Långhem 1-8/6 (TFG), 1 ex spelande Björdal, Månstad 18/6 (BÅA), 1 spelande banvallen Skårtebo, Limmared 18/6 (BÅA).

Rörhöna (79) Häckning: 1-2 kullar Reningsdamen, Grimsås (BÅA,JE,JL,Tryggve Filipsson). Övriga obsar: 1 ex Västerån söder Lagmanshagasjön, Ljungsarp 11/6 (Per Johansson).

Sothöna Obsar under häckningstid: 1 ex Korrebo, Månstad 24-31/5 (BÅA,SB,JL), 2 ex Sämsjön, Månstad 15/6 (MD), 2 ex Långhem 18/7 (LA).

Vinterfynd: 1 ex Sämsjön, Månstad 1/1 (JE).

Trana Första obs: 1 ex Rådde, Långhem 23/2 (LA). Ytterligare 4 februarifynd noterades. Sen obs: 1 flock mot S Tranemo 6/11 (BÅA).

Stort antal: 6300 mot S Ömmestorp, Tranemo 14/10 (BD), 3720 mot S Älvshult, Ambjörnarp 14/10 (SL), 1200 mot S Tranemo-Limmared 14/10 (BÅA). Ett massivt sträck 14/10 medförde det högsta antalet som noterats i Tranemo kommun. Det är säkert delvis samma tranor som noterats på de olika ställen den 14/10. Ett flertal färgmärkta individer har noterats i kommunen och häckande par har kontrollerats.

Strandskata Häckning: 1 par 2 ungar Nittorp (gn SB).

Obsar under häckningstid: 2-4 ex Lagmanshagasjön, Ljungsarp 6/4-1/5 (JE, TFG), 2-4 ex Hofsnäs, Långhem 31/3-18/7 (TFG), 1 ex Limmared 30/4 (RJ), 1 ex Tranemo 3/6 (SL). Första konstaterade häckningen av strandskata i vår kommun.

Strandskator vid Hofsnäs. Foto Magnus Dahl

Mindre strandpipare Häckningar: Såget, Limmared (JL, RJ), Hjärphult, Tranemo (SL). Fynd under häckningstid finns rapporterat från följande lokaler: Sörkvarna, Dalstorp (JE), Nexans, Grimsås (Jan Svenningsson). Endast fyra rapporterade lokaler tyder troligen mer på dålig rapportering än förekomst.

Större strandpipare 5 mot S Kättsjö, Grimsås (JE), 1-3 ex Såget, Limmared 30/8 – 2/9 (MD, m.fl.).

Ljungpipare Tidig obs: 1 ex Ölsremma 24/2 (CGA).

Ljungpiparen har minskat kraftigt i kommunen de senaste åren och vi vill gärna ha in rapporter som tyder på häckning. Det kan vara par på häckningsplats men också födosökande fåglar på lämpliga marker i anslutning till häckningsmossarna. Från 2014 finns följande rapporterat : 9 ex Askåker, Ljungsarp 9/4 (JE), 7 ex Rådde, Långhem 26/4 (MD), 6 ex Kockö mosse, Ljungsarp 27/4, (JE), 7 ex Älvshult, Ambjörnarp 4/5 (SL).

Kustpipare (82) 1 mot S Kättsjö, Grimsås 23/8 (JE).

Tofsvipa Tidiga obsar: 5 februarifynd varav den tidigaste var 5 ex Rådde, Långhem 22/4 (JL). Sen obs: 3 ex Rådde, Långhem 29/11 (JL).

Småsnäppa (23) 1-3 ex Såget, Limmared 29-31/8 (MD,m.fl.)

Småsnäppor vid Sågen, Limmared. Foto Magnus Dahl

Brushane (104) 5 ex Limmareds mader 31/8 (SB,JvH,MD).

Dvärgbeckasin (67) 1 ex Rådde, Långhem 15/3 (JL).

Morkulla Vinterfynd: 1 ex Slätte, Limmared 5/1 (MD), 1 ex Fägerhult, Långhem 24/2 (MR), 1 ex Rådde, Långhem 5/12 (Lars Andersson).

Småspov 1 ex Slätte, Limmared 28/6 (BÅA), 1 ex Limmareds mader 16/7 (Jörgen Larsson), 1 mot S Kättsjö, Grimsås 23/8 (JE).

Storspov Fynd under häckningstid är rapporterade från 13 lokaler i kommunen.

Svartsnäppa (107) 1 juv Limmareds mader 31/8 (JvH, SB,MD).

Rödbena 2 juv Algutstorpsjön, Tranemo 22/7 (JL,RJ).

Drillsnäppa 1:a årsobs: 1 ex Visen, Ambjörnarp 26/4 (BÅA), 3 ex Torpasjön, Långhem 26/4 (MD,JL).

Skrattmås Häckning: 7 pull Sämsjön, Månstad 18/7 (JL).

Fiskmås Häckning: minst 19 par på 10 lokaler.

Silltrut (110) 1 ad Lagmanshagasjön, Ljungsarp 17/5 (JE), 2 ad Svalegården, Långhem 28/6 (BÅA).

Gråtrut Häckning: 2 par Lagmanshagasjön, Ljungsarp (JE).

Havstrut Inga observationer som tyder på häckning detta år.

Fisktärna Häckningar: 1 par Sämsjön, Månstad (MD).

Silvertärna 1 ad Torpasjön, Långhem 7/5 (SB,JvH), 2 mot N Älvshult, Ambjörnarp 11/5 (SL), 1 ex Tranemosjön 13/5 (MD).

Skogsduva Fynd under häckningstid: 1 ex Hofsnäs, Långhem 18/5 (MD) och 1 ex samma lokal 20/6 (Jan Krantz).

Ringduva Vinterfynd: 6 februarifynd där det tidigaste var 4 ex Södra Åsarp, Limmared 21/2 (RJ).

Turkduva (83) 1 ex Ambjörnarp 20-25/1 (Bengt Johansson). Första vinterfyndet i Tranemo kommun.

Gök 1:a årsobs: 1 ex Askåker, Ljungsarp 3/5 (AS), 1 ex Kättsjö, Grimsås 3/5 (AS).

Berguv 1 mycket troligt ex Brandsmo, Tranemo 10/8 (Marika Ekdahl).

Sparvuggla Rapporterad från 10 lokaler under häckningstid.

Kattuggla Rapporterad från 15 lokaler under häckningstid varav 3 konstaterade häckningar: Boarp, Dalstorp (SB), Kättsjö, Grimsås (JE), Lilla Hestra, Tranemo (Bruno Dahlqvist).

Hornuggla Tre häckningar rapporterade i kommunen: Korrebo, Månstad (BÅA), Andlabo, Tranemo (BÅA), Älvshult, Ambjörnarp (SL). En revirhävdande Ulvshult, Ambjörnarp (Bo Johansson).

Pärluggla Rapporterad från 10 lokaler under häckningstid.

Nattskärria 1 spelande Brandsmo, Tranemo 21/5- 18/6 (TFG), 1 spelande Älvshult, Ambjörnarp 2/6 (SL), 1 spelande Hörryd, Ambjörnarp 16/6 (SL), 1 ex Älvshult, Ambjörnarp 10/9 (SL).

Tornseglare 1:a årsobs: 4 ex Fägerhult, Länghem 16/5 (MR).

Kungsfiskare (52) 1 ex Månstadån, Tranemo 15/12 (Gunnel Hjelm). Senaste observationerna var 2009 då hela 5 obsar gjordes.

Göktyta Revirhävdande fåglar rapporterade från 5 lokaler.

Mindre hackspett Vår- och sommarfynd har noterats på 4 lokaler.

Trädlärka Fynd under häckningstid 1 revirhävdande Björkered, Ambjörnarp 13/3 -5/7 (TT,BÅA,JL,Oskar Kullingsjö).

Trädlärlka i Björkered. Foto Anders Svensson

Sånglärlka 1:a årsobs: 14 ex Älvshult, Ambjörnarp 17/2 (SL).

Backsvala Häckningar: 18 bohål varav minst 5 bebodda Sörkvarna, Dalstorp (JE).

Gulärkla Fynd som tyder på häckning: 2 juv Fägerhult, Långhem 25/6 (MR).

Forsärkla Häckningar eller fynd som tyder på häckning är rapporterade från 13 lokaler. Tidig obs: 1 hona Kättsjö, Grimsås 15/3 (SB).

Sädesärkla 1:a årsobs: 3 ex Rådde, Långhem 22/3 (BÅA,LA). Stort antal: 300 ex rastande Rådde, Långhem 5/4 (Bengt Sjöberg).

Järnsparv Vinterfynd: 1 ex Tranemo 7/12 (BÅA).

Rödhake Vinterfynd: 1 ex Bystad, Limmared 11/1 (MD), 1 ex Fägerhult, Långhem 2/2 (MR), 1 ex Rörvik. Tranemo 16-29/12

(Urban Eriksson), 1 ex Södra Åsarp 22/12 (RJ), 1 ex Limmared 29/12 (JL).

Näktergal (24) 1 sjungande 3-5/6 Vassgården, Länghem (Raili Nyman). Det var 2008 som näktergal senast besökte vår kommun.

Blåhake (48) 1 ex Limmared 12/9 (AS, Gunnar Svensson).

Blåhake i Limmared. Foto Anders Svensson

Svart rödstjärt Häckningar och fynd som tyder på häckningar är gjorda på följande lokaler: Ardagh, Limmared (TFG), Teknos, Tranemo (TFG), Såget, Limmared (TFG), Rörvik, Tranemo (Urban Eriksson), Erik Larsson, Limmared (TFG), Nexans, Grimsås (Jan Svenningsson)Hyltegärde, Tranemo (JL).

Svarthakad buskskvätta 1 honfärgad Rådde, Länghem 23/3 (MD). Första fyndet i Tranemo kommun. Se notis på sid 6.

Stenskvätta Rapporterad från 2 lokaler under häckningstid.

Ringtrast 10 observationer av totalt 11 ex 3/4-9/5, 1 ex Rådde, Långhem 18/10(LA).

Taltrast Tidiga obsar: 1 ex Rådde, Långhem 8/3 (JL), 4 ex Fågerhult, Långhem 8/3 (MR).

Rödvingetrast Observationer som tyder på häckning är rapporterade från 7 lokaler.

Sävsångare Sjungande fåglar: 1-2 ex Tranemosjön 9/5-22/6 (TFG,Jan Krantz), 1 ex Grimsås 23/6 (Jan Krantz), 1ex Grytteredsjön, Hulared 29/6-9/7 (RJ,JL).

Kärrensångare (131) Sjungande fåglar: 1 ex Tranemosjön 24/5 (BÅA,SB), 1 ex Älvshult, Ambjörnarp 25/5 (SL), 1 ex banvallen Limmared bakom Ardagh 2-8/6 (BÅA,JL), 1 ex Rådde, Långhem 9-20/6 (MD,JL), 1 ex Tranemosjön 17-18/6 (HE,BÅA), 1 ex Hofsnäs, Långhem 20/6 (Jan Krantz), 1 ex Grimsås 23/6 (Jan Krantz).

Härmsångare Tidiga obsar: 1 sjungande Älvshult, Ambjörnarp 10/5 (SL).

Ärtsångare Tidiga obsar: 27/4 observerades 1 ex vardera Bystad, Limmared (MD), Algutstorpsjön, Tranemo (AS), Kockö, Ljungsarp (JE).

Törnsångare Sen obs: 1 ex Tranemosjön 6/9 (JE).

Svarthätta Sena obsar: 1 ex Älvshult, Ambjörnarp 1-13/10 (SL), 1 hona Tranemo 6-9/11 (Alexandra Jansson), 1 hane Limmared 24/11 (Gunnar Svensson).

Lundsångare (6) 1 sjungande Tranemosjön 22/6 (Jan Krantz).

Gransångare Fynd som tyder på häckning: 1 revirhävdande Lilla Hestra, Tranemo 26/5-30/6 (BD). Många gransångare observerades under hösten mellan 31/7 och 29/10, 53 individer vid 40 tillfällen.

Lövsångare 1.a årsobs: 1 ex Fägerhult, Länghem 18/4 (MR).

Grå flugsnappare Tidig obs: 1 ex Hofsnäs, Länghem 1/5 (TFG).
Sen obs: 1 ex Tranemo 21/9 (Stefan Andersson, Evamaria Ferm).

Halsbandsflugsnappare x Svartvit flugsnappare (1) 1 ad hane Hofsnäs, Länghem 4/5-18/6 (SB, JvH, JE, Urban Eriksson).
Halsbandsflugsnapparen som häckade förra året återkom i år och visade sig vara en hybrid av halsbandsflugsnappare och svartvit flugsnappare.

Svartvit flugsnappare 1:a årsobs: 1 ex Södra Åsarp, Limmared 26/4 (JL).

Törnskata Rapporterad under häckningstid från 15 lokaler.

Nötkråka Noterad på 5 lokaler under vår-sommar.

Stare Vinterfynd: 3 ex Tranemosjön 25/1 (BÅA), 3 ex Fiås, Grimsås 6/12 (JE), 20 ex Slumsvik, Månstad (Bo Svensson), 14 ex Älvshult, Ambjörnarp 14/12 (SL), 1 ex samma lokal 21/12 (SL), 1 ex Rörvik, Tranemo 29/12 (Urban Eriksson).

Gråsparv Rapporterad från 9 lokaler i kommunen.

Steglits Fynd under häckningstid: 1 ad Hagatorpet, Tranemo 20/7 (BÅA).

Snösiska (20) 1 honfärgad Bystad, Limmared 5/1 (MD).

Bändelkorsnäbb (22) 1 ad Normanslid, Uddebo 11/3 (RB), 1 ex Tranemo 30/3 (BÅA).

Stenknäck Rapporterad från 6 lokaler under häckningstid.

Lappsparv 2 ex Rådde, Länghem 4/10 (JE).

Snösparv Vinterfynd: 1 hona mot N Opensten, Limmared 23/2 (JL).

Ortolansparv 1 ex mot S Kättsjö, Grimsås 20/8 (JE).

Observatörer:

AS	Anders Svensson	BMO	Britt-Marie Olsson
BD	Bruno Dahlqvist	BÅA	Björn-Åke Andersson
CGA	Claes-Göran Ahlgren	HE	Hans Ericson
JE	Jens Ekdahl	JL	Jan Lundberg
JvH	Janis von Heyking	LA	Lennart Appelqvist
MD	Magnus Dahl	MR	Mikael Ramström
RB	Roger Book	RJ	Ronny Josefsson
SB	Stellan Bygård	SL	Sigvard Lundgren
SOO	Sven-Olof Olsson	TFG	Tranemo Fågelgrupp
KM	Krister Melkersson	TT	Thomas Tranefors

Signaturen TFG innebär att flera av fågelgruppens medlemmar sett fågeln/fåglarna samma dag eller under en längre period. Förutom ovanstående rapportörer har ett flertal personer rapporterat via Svalan eller muntligt och vi framför ett stort tack till alla dessa. Ingen nämnd och ingen glömd.

Bäver i Tranemo

Efter ett tips via facebook om att det setts spår av bäver i Broaslätt begav jag mig dit den 5 januari för en promenad. Jag vistas en del i området då jag håller på med häckfågelinventering just där. Nu är det inte häcksäsong för fåglarna men området är fint och möjligheten att få se bävergnag gjorde att jag ville åka dit ändå. När jag gått något hundratal meter längs kanalen fick jag syn på en fälld asp och kunde konstatera att det var gjort av bäver. Jag gick sedan vidare längs kanalen och ett mindre dike och såg på en kilometer ca 15 fällda aspar. Mycket fascinerande att se vilka stora träd bävern fällt, de största var ca 30 cm i diameter. Troligen är detta första gången i Tranemo kommun, i alla fall efter 1871 då bävern utrotades i Sverige. Det blir spännande att besöka området framöver då det finns chans att få se en bäver.

Magnus Dahl.

Bävergnag. Foto Magnus Dahl

Bäverfakta:

Bävern är vårt lands största gnagare. Den kan väga 18-22 kg och blir 70-100 cm lång, plus svansen på 30-40 cm. Den lever framför allt i vatten och är nattaktiv, så den kan vara svår att få syn på. När bävern faller lövträd ges utrymme och upphov till nytt liv. Tickor kommer att växa på de döda stubbarna och stammarna som bävern lämnar efter sig. Sly som växer upp gynnar skogens andra växtätande djur. Fåglar kommer att söka sig till dessa trakter som är rika på insekter. Uppdämning och översvämning av mark gynnar vattenlevande djur och sådana som söker sin föda bland dessa. Så bäverns omdaning av landskapet utgör en ekologisk viktig funktion.

Vinterfåglar inpå knuten i Tranemo 2015

Talgoxen kvar i toppen som ohotad 1:a medan gulsparv, blåmes och pilfink lägger beslag på platserna 2-4. Så långt ser listan över flest observerade individer vid fågelborden i Tranemo kommun likadan ut som förra året. På 5:e plats dyker kaja upp som föregående år var 9:a och förra årets 11:a, gråsiska har ramlat ner till 19:e plats.

Att mata småfåglar under vintern skänker många människor stor glädje då man genom att hjälpa fåglarna genom den tuffa vintern i gengäld får mängder av trevliga fågelmöten på närhåll. Sveriges Ornitologiska Förenings fågelbordsinventering sista helgen i januari har blivit en viktig tradition som visar hur våra vinterfåglars antal varierar mellan olika år och hur de långsiktiga trenderna ser ut. Vid årets räkning i Tranemo kommun rapporterade 39 personer 2511 fåglar av 39 olika arter. Antalet rapportörer minskade med 16 mot föregående år, antalet fåglar minskade med 868 stycken medan antalet arter ökade med 4. Hela listan presenteras nedan.

Björn-Åke Andersson

	2015		2014
Talgoxe	442	Talgoxe	608
Gulsparv	336	Gulsparv	430
Blåmes	274	Blåmes	379
Pilfink	187	Pilfink	320
Kaja	160	Domherre	284
Domherre	148	Skata	151
Skata	123	Grönfink	135
Grönfink	101	Entita	107
Nötväcka	92	Kaja	104
Entita	88	Nötväcka	89
Nötskrika	88	Gråsiska	88
Talltita	62	Nötskrika	86
Koltrast	62	Talltita	72
Svartmes	51	Gråsparv	71
Grönsiska	46	Koltrast	63
Större hackspett	42	Grönsiska	62
Stjärtmes	35	Svartmes	61
Tofsmes	22	Stjärtmes	50
Gråsiska	17	Större hackspett	45
Bofink	17	Bofink	28
Trädkrypare	16	Bergfink	24

	2015		2014
Bergfink	16	Rödhake	19
Gråkråka	15	Steglits	17
Rödhake	11	Kråka	15
Gråsparv	10	Sidensvans	13
Sidensvans	8	Gräsand	10
Snösiska	7	Fasan	9
Stenknäck	6	Svarthätta	8
Björktrast	6	Ringduva	7
Steglits	4	Mindre hackspett	5
Fasan	4	Björktrast	4
Gröngöling	3	Stenknäck	4
Ringduva	3	Sparvhök	4
Spillkråka	2	Tofsmes	4
Nötkråka	2	Stare	3
Sparvhök	2		
Mindre hackspett	1		
Gärdsmyg	1		
Korp	1		
Totalt	2511	Totalt	3379
Antal rapportörer	39	Antal rapportörer	55

Tranemo Naturskyddsförening

Program 2015

Årsmöte 19 mars kl 19.00 i Tranängsskolan. Det är åter dags för årsmötet att tacka, kritisera och bevilja styrelsen ansvarsfrihet samt att välja funktionärer. Efter årsmötet serveras lite fika och därefter blir det en bildvisning av Anders Svensson. Ansvarig: Jan Lundberg 0325-780 62

Röjningsdag vid Tostarps ängar 28 mars kl. 10:00, samling vid fågeltornet. Vi eldar upp rishögarna och spanar efter fåglar och vårens ankomst. Medtag fika. Ansvarig: Björn-Åke Andersson 0325-767 59

Klädbytdag 18 april i samarbete med Gula-Huset i Uddebo

1:a majrundan. Vi samlas kl. 07.00 på skolans aulaplan i Tranemo för gemensam avfärd. Det blir en sedvanlig rundresa för fågelskådning på några av kommunens mer kända fågellokaler. Vi hoppas på gott om nyanlända häckfåglar och några sällsyntheter. Medtag fika. Ansvarig: Björn-Åke Andersson 0325-767 59

Ekologisk odling onsdagen 20:e maj. Vi gör ett besök på Björnhyltan i Ambjörnarp där Peder och Lotta berättar hur ekologisk odling kan bedrivas. Fika finns att köpa på Björnhyltan. Samling Aulaplan 17:45. Ansvarig: Björn-Åke Andersson 0325-767 59

Naturnatten 5-6 juni i Växtorp. Kom och njut av försommarnattens ljud och dofter. Vi spanar efter nattfjärilar hos Janis von Heyking och letar nattsjungande fåglar i Dalstorpstrakten med Stellan Bygård. Samling 21:30 vid torget i Dalstorp. Medtag fika. Ansvarig: Thomas Tranefors 0325-62 72 44

De vilda blommornas dag, anordnas i år den 14:e juni vid Hunnabo i Ambjörnarp. Samling vid aulaplan kl. 9:00. Medtag fika. Ansvarig: Bruno Dahlqvist 0325-767 87

Expedition Ögonpyrola måndagen den 13 juli kl 9:00 samling vid Aulaplan. Ansvarig: Bruno Dahlqvist 0325-767 87

Slättergille – Ängens dag Mjällbo, Uddebo, 8 augusti. Mjällbo kl. 9:00 Ansvarig: Thomas Tranefors 0325-62 72 44

Jätteträdexkursion söndagen 11:e oktober, samling 10:00 vid Månstad bygdegård. Vår guide bland stora träd i Månstad är Lars Johansson, Gastek. Medtag fika. Ansvarig: Björn-Åke Andersson 0325-767 59

Höstmöte 1 nov Månstad bygdegård kl. 19:00 Ingemar Lind visar sin nya film om Mina drömmars skog. Ansvarig: Björn-Åke Andersson 0325-767 59

Fågelgruppen har månadsmöten första måndagen varje månad mellan september till juni med intressanta bildvisningar och annat trevligt från fåglarnas värld på Tranemo bibliotek kl. 18:30. Separat program finns på hemsidan.

Ringmärkning vid Tranemosjön kommer att ske även detta år. Datum för dessa aktiviteter kommer att läggas ut på hemsidan.
Ansvarig: Jan Lundberg 0325-780 62

Hjärtligt välkomna till årets aktiviteter, både medlemmar och övriga intresserade!

www.tranemonatur.se

Vilda blommorsdag i Berg. Foto Thomas Tranefors

Innehåll

Välj rätt - genom en knuff i miljöriktning.....	3
Verksamhetsberättelse.....	4
Svarthakad buskskvätta, ny art för Tranemo kommun.....	6
Grimsås mosse på väg att förstöras pga bristfälliga beslutsunderlag?	7
Ringmärkning vid Tranemosjön 2014	11
Årets växt: Ögonpyrola	12
Tranor med satellitsändare, det andra året.....	13
Naturen i Tranemo på facebook.....	15
Fåglar i Tranemo 2014.....	16
Bäver i Tranemo.....	32
Vinterfåglar inpå knuten i Tranemo 2015.....	33
Program 2015	34

Vid alla utomhus aktiviteter gäller lämplig klädsel för rådande förhållande. Ta gärna med fika. Vid resor med privatbilar föreslås att varje passagerare ersätter föraren med 5 kr / mil.

Hjärtligt välkomna till årets aktiviteter, både medlemmar och övriga!
Tack för alla bidrag till artiklarna.

Omslagsfoto Thomas Tranefors